

Dagsrevyens løgner

Av Stein Stugu, rådgiver De Facto

NRK presterer i Dagsrevyen 20 /6 å gi offentlig ansatte hovedskylden for at statens pensjonsutgifter vil øke i årene som kommer. Fikenbladet de dekker seg bak er en rapport fra Statistisk Sentralbyrå. Påstanden finnes det overhodet ikke dekning for i rapporten. SSB hevder riktignok at pensjoneringsalderen i offentlig sektor ikke vil øke så mye som tidligere beregnet fordi man ikke har lagt om pensjonssystemet etter mønster av privat sektor. Men dette er sannsynligvis like galt.

Statistisk Sentralbyrås (SSB) analyse er et løst anslag på hvor mye lenger folk vil jobbe hvis lenger tid i arbeidslivet fører til økt pensjon. Underlig nok har ikke SSB sett på konsekvensene av at en endring i pensjonssystem, spesielt avtalefastet pensjon (AFP), også betyr en vesentlig endring når det gjelder arbeidsgivers motiver for å holde eldre i arbeid. I beste fall presenterer altså SSB anslag på halve virkeligheten.

En viktig del av pensjonssystemet i offentlig sektor er at arbeidsgiver betaler store deler av utgiftene til AFP selv når noen velger å gå av. Dette gir arbeidsgiver sterke økonomiske grunner til å holde eldre lenge i jobb. Svært mange kommuner har derfor ordninger med redusert arbeidstid, men full lønn, eller bonus for fortsatt arbeid, etter fylte 62 år. Finansieringen av AFP gjør at dette kan lønne seg både for den enkelte og arbeidsgiver. Hele denne effekten er fjernet i privat AFP. For arbeidsgiver i privat sektor har det derfor svært liten økonomisk betydning når ansatte går av, utgiftene til AFP er de samme.

Finansieringen av AFP i offentlig sektor har i praksis stor betydning for avgangsalder. I en evaluering av IA-avtalens mål om økt pensjoneringsalder fra 2009 skriver Kommunenes Sentralforbund (KS): "IA-avtalens mål om økning av gjennomsnittlig pensjonsalder på et halvt år er nådd på nasjonalt nivå. For ansatte i kommunal sektor utenom lærere har avgangsalderen økt med ca. 2 år siden 2001." Og dette henger utvilsomt sammen med utbredelsen av seniorpolitiske tiltak. Econ Pöyry skriver følgende i en rapport de har laget for KS i år: "Andelen (av kommunene, min anm.) som mener seniorpolitikken er lønnsom er ikke uventet klart høyere for kommuner som bærer en høy grad av pensjonskostnadene ved AFP selv,..". Med andre ord bidrar dagens pensjonssystem i offentlig sektor til at avgangsalderen øker.

Offentlig tjenestepensjon og AFP kombinerer behovet for å øke avgangsalderen med en anstendig mulighet for tidligpensjon. Burde ikke denne delen av virkeligheten være av interesse, både for Dagsrevyen og for Statistisk Sentralbyrå?